

A DIFER-index az értelmi fogyatékosok kivételével minden eddig használt eszköznél, mutatónál megbízhatóbb iskolakezdési szűrést tesz lehetővé. A könyv utolsó előtti fejezetének értelmében az iskoláskorba lépő gyermekek 15 százaléka még csak az előkészítő és kezdő fejlettségi szintet éri el (a hátrányos helyzetű környezetben lévő óvodákban ennél jóval több, az előnyös környezetűek estén pedig jóval kevesebb). Ezek a gyerekek feltétlenül visszatartandók még egy évig az óvodában. Javasolt továbbá, hogy az a gyermek, akinél a hét készség közül valamelyiknek a fejlettsége előkészítő vagy kezdő szinten van, járjon még egy évet óvodába. (Megj.: Előfordulhat, hogy a DIFER-index alapján a gyermek eléri a haladó fejlettségi szintet, de emellett egy-két készség esetében még a fejlődés kezdeti szakaszaiban jár.) A visszatartott kb. 20 százaléknál nagyobb gyermekből várhatóan 5-8 százaléknál nagyobb arányban egy év múlva sem érnek el olyan fejlettségi szintet, amely lehetővé tenné az eredményes iskolakezdést. Felkészítésük sajátos megoldásokat igényel. Ezzel szemben az iskoláskort elérők közel fele a kritikus készségek elsajátításának, használhatóságának befejező és optimális szintjére (75, illetve 85 százalékpont fölötti szintre) jut el. Ezeket a gyerekeket semmiképpen sem indokolt visszatartani az óvodában.

*

Az egyes teszteknek és a teljes tesztrendszernek úgynevezett rövid változata is van. Erről a könyv utolsó fejezete szól. A beszédhanghallás és az írásmozgás-koordináció kivételével a rövid változat feladatelemeit a piros betűjelek, sorszámok jelölik. Ha a rövid változat szerint kívánjuk a felmérést elvégezni, akkor csak a piros jelű feladatelemeket kell megoldatni, kérdezni. Az így kapott pipák számát meg kell szorozni a Fejlődési mutató megfelelő oldalain, a kétsoros táblázatok alatt található úgynevezett szorzóval, a szorzat a készség globális diagnózisának pontszámát adja. A tesztek rövid változatai bizonyítottan nagy valószínűséggel mutatják a vizsgált készség fejlettségét, a globális diagnózist.

A *beszédhanghallás* rövid változatának értékelése annyiban különbözik a többi tesztől, hogy a rövid változat 15 feladateleme ki van gyűjtve, és a teszt, illetve a fejlődési mutató elején található. (E teszt esetében indokolt, hogy a rövid változat legalább 13 pipája esetén akkor se mérjük fel a teljes változatot, ha egyébként a feladatelemenkénti részletes vizsgálat elvégzésére vállalkozunk.) Az *írásmozgás-koordináció* fejlettségét mérő tesztnek azért nincs rövid változata, mert a teljes változat időigénye kicsi, továbbá egyszerre négy gyerek felmérése folyik, miközben a szocialitás fejlettségének néhány jellemzőjét is értékelhetjük.

A teljes tesztrendszer rövid változata önálló tesztlapon található (ismertetését lásd a könyv utolsó fejezetében). Ez a rövid változat a DIFER-index közvetlen becslését adja. A feladatelemeket az egyes tesztekhez hasonlóan értékeljük, és a pipákat, illetve a kérdőjeleket a Fejlődési mutató hátsó borítójának belsején lévő rovatokba jelöljük be. A DIFER-indexet a pipák száma, illetve a vele együtt bekarikázott százalékpont mutatja. A teljes tesztrendszer rövid változatával kapott DIFER-index a gyors átfogó tájékozódást, az iskolakezdési szűrést szolgálja. Ennek alapján az eredményes fejlesztés érdekében később elvégezhető a tesztenkénti rövid vagy teljes változat felmérése.

A rövid változatokkal kapott globális mutatók esetén természetesen elesünk a feladatelemenkénti analitikus diagnózis lehetőségétől, de megfelelő tapasztalatok birtokában az így kapott adatok is hasznos segítséget nyújtanak a fejlesztő játékok tervezéséhez, megvalósításához, valamint viszonyítási alapként szolgálnak a fejlődés eredményének értékeléséhez. A legelőnyösebb megoldásnak az mondható, hogy egyszer – lehetőleg a kiscsoport végén vagy a középső csoport elején – elvégezzük a feladatelemenkénti vizsgálatot. Ezt követően tanévenként, lehetőleg a tanév végén ismételjük meg a felmérést (különösen indokolt esetben olykor félévenként is végezhetünk egy vagy néhány tesztrel tájékozódó mérést). Az ismételt mérések során azonban mindig csak azokat a feladatelemeket kell mérni, amelyek a korábbi méréskor még nem működtek (vagyis a kérdőjeles feladatelemeket).

Ha rövid változatokkal kezdtük a mérést, akkor az ismételt mérések is rövid változatokkal célszerűek, problematikus esetekben áttérhetünk a feladatelemenkénti mérésre. A feladatelemenkénti mérés után a további mérések esetén választhatjuk a rövid változatot. Természetesen az adott teszten (teszteken) optimumot elérőket többé már nem kell mérni. A Fejlődési mutató táblázatában egy-egy üres sor egy-egy mérési alkalom bejegyzésére szolgál. A sorok száma lehetővé teszi, hogy a kiscsoport végétől a második osztály végéig követhető legyen a fejlődés. A kétsoros táblázatban pedig ahány mérési alkalom, annyi globális mutató karikázható be. (A Fejlődési mutató füzetet a gyermek, illetve a szülő az óvodából magával viszi az iskolába).

*

A tesztek kartonlapjain pontos instrukciók találhatók. A mérés előtt alaposan tanulmányozni kell a tesztlapokat, különösen azoknak, akik nem vettek részt megfelelő továbbképzésben. A szocialitás kivételével viszonylag egyszerű a felmérés elsajátítása és lebonyolítása. A szocialitás vizsgálata valamennyi kritikus készség mérésakor szerepel. Ezért ennek szervezése és lebonyolítása alapos felkészülést, a megfelelő lapokon található utasítások és feladatok megtanulását igényli. Nélkülözhetetlen "Az alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban" című könyv tanulmányozása is.

*

Tartalmi, szervezési, továbbképzési levelezés: difer@primus.arts.u-szeged.hu

Web-oldal a téma letölthető tanulmányaival: <http://primus.arts.u-szeged.hu/difer/>